

DISABKIDS Ast?m ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *DISABKIDS Ast?m ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19978>

Özet

DISABKIDS Ast?m Ölçe?i, kronik bir hastal?k olan Ast?m tan?s? alm?? çocuk ve ergenlerin sa?lıkla ili?kili Ya?am Kalitesini (HRQoL) ölçmek amacıyla geli?tirilmif DISABKIDS uluslararası projesinin bir modülüdür. Bu ölçek, P?nar Özdemir Deniz tarafından 2021 y?l?nda Türkçe diline uyarlanm?? ve psikometrik özellikleri incelenmiştir. Uyarlama çalışması, ölçe?in Türkçe konuşan çocuk ve ergen popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermiştir.

Ölçe?in temel amacı, ast?m?n günlük yaşam, duygusal durum ve sosyal etkileşimler üzerindeki etkilerini nicel olarak de?erlendirmektir. Uyarlama çalışması, aynı zamanda ast?m yönetiminde kullanılan eğitim yöntemlerinin yaşam kalitesi üzerindeki potansiyel etkilerini incelemeyi de hedeflemiştir.

Anahtar Kelimeler

DISABKIDS, Ast?m, Ya?am Kalitesi, Çocuk, Ergen, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Geçerlilik, Güvenilirlik

Yazarlar

P?nar ÖZDEMİR DENİZ (Uyarlama Çalışması)

Amaç

DISABKIDS Ast?m Ölçe?i'nin Türkçe adaptasyon çalışması, bu modülün Türkiye'deki çocuk ve ergen popülasyonunda geçerliliğini ve güvenilirliğini saptamaya amaçlanmıştır. Ölçek, ast?m hastalığına çocukların ve ergenlerin yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini spesifik olarak ölçmek için tasarlanmıştır. Bu uyarlama, klinik ve araştırma ortamlarında ast?mlü bireylerin yaşam kalitesini standartize edilmiş bir şekilde de?erlendirmeye olanak tanımaktadır.

Uyarlama çalışması'nın bir diğer önemli amacı ise, ast?m yönetiminde kullanılan video eğitim yönteminin, katılımcıların yaşam kalitesi üzerindeki olası iyileştirici etkilerini araştırmaktır. Bu bağlamda ölçek, eğitim müdahalelerinin etkinliğini de?erlendirmede sonuç ölçütü olarak kullanılmıştır.

Yapı

DISABKIDS Ast?m Ölçe?i, ast?m? olan çocuk ve ergenlerin sa?lıkla ili?kili yaşam kalitesini ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil eder. Yapılan faktör analizleri sonucunda ölçe?in iki temel boyuttan oluştuğu belirlenmiştir:

Etki Boyutu (Impact/Effect Dimension): Ast?m?n fiziksel semptomlar?n?n ve k?s?tlamalar?n?n günlük aktiviteler üzerindeki etkisini ölçer.

Endi?e Boyutu (Worry/Concern Dimension): Hastal???n getirdi?i duygusal yükü, kayg?y? ve endi?eyi de?erlendirir.

Ölçe?in bu iki faktörlü yap?s?, hastal???n hem somatik hem de psikososyal yönlerini kapsayarak, ya?am kalitesinin kapsaml? bir de?erlendirmesini sa?lamaktad?r.

Geçerlik

Ölçe?in yap?s?sal Geçerlilik analizleri, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak gerçekleştirilmi?tir. Ölçe?in iki boyutunda da taban ve tavan etkilerinin %10'un alt?nda oldu?u saptanm???t?r, bu da a???r? uçlarda y???lma olmad???n? göstermektedir.

AFA sonuçlar?na göre, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) de?eri 0,76 bulunmu?, Barlett küresellik testi ise anlaml? ($p < 0,001$) ç?km???t?r. Bu sonuçlar, verilerin faktör analizi için uygun oldu?unu i?aret etmektedir. Özde?eri 1'in üzerinde olan ve toplam kümülatif varyans?n %62,8'ini aç?klayan iki faktörlü bir yap? saptanm???t?r. DFA ile elde edilen uyum göstergeleri, modelin kabul edilebilir s?n?rlarda oldu?unu kan?tlam???t?r: Ki-kare de?eri (X^2) 2,05, Kök Ortalama Kare Hata Yakla??m? (RMSEA) 0,09, ?yilik Uyum ?ndeksi (GFI) 0,90, Kar??la?t?rma Uyum ?ndeksi (CFI) 0,93 ve Standartla?t?r?lm?? Kök Ortalama Kare Kal?nt? (SRMR) 0,06 olarak rapor edilmi?tir. Ayr?ca, faktörler Birle?im Geçerlili?i ($CR > 0,70$, $AVE > 0,5$) ve Ayr???m Geçerlili?i ($AVE > MSV$, $AVE > ASV$) kriterlerini de sa?lam???t?r.

Güvenirlik

DISABKIDS Ast?m Ölçe?i'nin iç tutarlılık Güvenilirlik de?erleri yüksek bulunmu?tur. Boyutlar ve toplam ölçek için hesaplanan Cronbach Alfa de?erleri ?öyledir:

Etki Boyutu: 0,84

Endi?e Boyutu: 0,85

Toplam Ölçek: 0,86

Güvenilirlik, ayr?ca e? zamanlı uygulanan Ast?ml? Çocuklarda Ya?am Kalitesi Ölçe?i (AÇYKÖ) ile korelasyon yoluyla da test edilmi?tir. DISABKIDS Ast?m modülü ile AÇYKÖ puanlar? aras?nda olumlu yönde, güçlü düzeyde ve istatistiksel olarak anlaml? bir korelasyon ($r = 0,550$, $p < 0,001$) mevcuttur. Bu bulgu, ölçe?in e? zamanlı geçerlili?ini ve güvenilirli?ini desteklemektedir. Ayr?ca, iki yar? güvenilirlik analizleri (Split-half) sonucunda Spearman-Brown de?eri 0,82 ve Guttman Split-half de?eri 0,80 olarak belirlenmi?tir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal geçerli?ini incelemek amacıyla gerçekleştirilen Faktör Analizi (AFA ve DFA), ölçe?in ast?ml? çocuk ve ergenlerin ya?am kalitesini iki temel boyutta ölçtü?ünü do?rulam??t?r. AFA, verilerin faktörle?tirmeye uygunlu?unu (KMO=0,76) ve iki faktörün toplam varyans?n önemli bir k?sm?n? (%62,8) aç?klad???n? göstermi?tir.

DFA ise, belirlenen bu iki faktörlü yap?n?n (Etki ve Endi?e) teorik modeller ne kadar uyumlu oldu?unu test etmi?tir. Uyum indeksleri (RMSEA=0,09; GFI=0,90; CFI=0,93; SRMR=0,06), modelin veri setine iyi uyum sa?lad???n? ve ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türkçe uyarlamas?nda korundu?unu kan?tlam??t?r. Bu güçlü psikometrik bulgular, ölçe?in klinik ara?t?rmalarda kullan?lmas? için sa?lam bir temel sunmaktad?r.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Kronik hastal??? (Ast?m) olan çocuklar ve ergenler

Age Group: Belirtilmemi? (Çocuk ve Ergen popülasyonu)

Population Details: Ayd?n Adnan Menderes Üniversitesi T?p Fakültesi'nde yürütülen uzmanlık tezi kapsamında çal???lm??t?r.

Test Methodology: Ölçek, 5 dereceli Likert tipi bir yan?t sistemi kullan?r.

Derecelendirme:

Hiç

Nadiren

Oldukça s?k

Çok s?k

Her zaman

Anahtar Kelimeler

Sa?lık, Ast?m Yönetimi, Psikometri, Çocuk Sa?l???, Cronbach Alfa, Faktör Analizi, Ya?am Kalitesi, Güvenilirlik

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: pinnarozdemir@gmail.com

Correspondence Address: Ayd?n Adnan Menderes Üniversitesi, T?p Fakültesi (Tez çal??mas?n?n yap?ld??? kurum)

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? **2021** y?I?nda tamamlanm??t?r. Ölçe?in orijinal geli?tiricilerinden izin al?nmas? gerekmektedir. Ticari kullan?m ücretleri hakk?nda spesifik bilgi mevcut de?ildir, ancak akademik kullan?m için yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Ölçe?in uyarlama çal??mas?, bir t?pta uzmanlık tezi olarak sunulmu?tur.

Özdemir Deniz, P. (2021), *Çocuk ve ergenlerde DISABKIDS ast?m modülünün geçerlilik ve güvenilirli?i, ast?m yönetiminde video e?itiminin ya?am kalitesi üzerine etkisi*, (T?pta uzmanlık tezi). Ayd?n Adnan Menderes Üniversitesi, T?p Fakültesi.

Tez çal??mas?na YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: disabkids-astim-olcegi-toad.pdf

DISABKIDS Ast?m Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r.